

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny. *Oblicza geografii*. Zakres podstawowy. Część 3

Wymagania na poszczególne oceny				
na ocenę dopuszczającą	na ocenę dostateczną	na ocenę dobrą	na ocenę bardzo dobrą	na ocenę celującą
2	3	4	5	6
I. Różnicowanie Środowiska przyrodniczego Polski				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● podaje wartość powierzchni Polski oraz długość granic ● wymienia i wskazuje na mapie państwa graniczące z Polską ● wskazuje współrzędne geograficzne najdalej wysuniętych punktów ● wymienia obszary morskie wchodzące w skład terytorium Polski ● wymienia na podstawie mapy tematycznej jednostki tektoniczne Europy ● podaje przykłady państw europejskich, które leżą w obrębie różnych struktur geologicznych ● przedstawia podział dziejów Ziemi na ery i okresy ● przedstawia podział surowców mineralnych ● wymienia nazwy surowców mineralnych i ich występowanie w regionie, w którym mieszka ● wymienia cechy ukształtowania powierzchni Polski ● wymienia czynniki wpływające na klimat Polski ● wymienia termiczne pory roku ● podaje na podstawie mapy tematycznej długość okresu wegetacyjnego i jego zróżnicowanie w Polsce ● wskazuje na mapie wybrane rzeki Polski i podaje ich nazwy ● podaje na podstawie mapy główne cechy sieci rzecznej w Polsce ● wymienia największe i najgłębsze jeziora w Polsce i wskazuje je na mapie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● prezentuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej charakterystyczne cechy położenia fizycznogeograficznego Polski ● przedstawia podział Polski na regiony fizycznogeograficzne i wskazuje te regiony na mapie ● prezentuje na podstawie mapy geologicznej przebieg strefy T-T na obszarze Europy ● podaje przykłady ważnych wydarzeń geologicznych charakterystycznych dla każdej ery ● wskazuje na mapie rozmieszczenie głównych zasobów surowców mineralnych w Polsce ● wymienia nazwy surowców mineralnych występujących w regionie, w którym mieszka ● odczytuje informacje z krzywej hipsograficznej Polski ● wymienia na podstawie mapy zlodowacenia w Polsce i ich zasięgi ● omawia na podstawie map klimatycznych i klimatogramów cechy klimatu Polski ● wymienia masy powietrza kształtujące warunki pogodowe w Polsce ● wskazuje obszary nadwyżek i niedoborów wody w Polsce ● wymienia główne cechy sieci rzecznej w Polsce ● wymienia zalety śródlądowego transportu wodnego ● omawia na podstawie map tematycznych rozmieszczenie jezior w Polsce ● wskazuje na mapie ogólnogeograficznej przykłady poszczególnych typów jezior 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● przedstawia charakterystyczne cechy położenia fizycznogeograficznego, matematycznego i geopolitycznego Polski ● wymienia i wskazuje na mapie jednostki tektoniczne występujące na obszarze Polski oraz regionu, w którym mieszka ● omawia na podstawie tabeli stratygraficznej najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej obszaru Polski ● omawia znaczenie gospodarcze głównych zasobów surowców mineralnych Polski ● przedstawia cechy rzeźby terenu Polski i jej pasowy układ ● opisuje na podstawie infografiki formy rzeźby polodowcowej ● omawia zróżnicowanie przestrzenne temperatury powietrza, opadów atmosferycznych i okresu wegetacyjnego w Polsce ● porównuje na podstawie mapy klimatycznej zimowe i letnie temperatury powietrza w Polsce ● przedstawia przyczyny niedoboru wody w wybranych regionach Polski ● opisuje asymetrię dorzeczy Wisły i Odry oraz wyjaśnia jej przyczynę ● porównuje na podstawie fotografii i planów jeziora morenowe i rynnowe oraz podaje ich przykłady ● opisuje funkcje sztucznych zbiorników wodnych ● podaje przyczyny różnego zasolenia wód powierzchniowych Morza Bałtyckiego ● opisuje florę i faunę Morza Bałtyckiego ● omawia formy ochrony Morza Bałtyckiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● opisuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy charakterystyczne terytorium oraz granic Polski ● omawia na podstawie tabeli i mapy tematycznej główne cechy budowy platformy wschodnioeuropejskiej ● wyjaśnia przyczyny zróżnicowania rozmieszczenia surowców mineralnych w Polsce ● omawia wpływ budowy geologicznej na ukształtowanie powierzchni Polski ● charakteryzuje poszczególne pasy ukształtowania powierzchni Polski ● wykazuje wpływ czynników klimatotwórczych na klimat w Polsce ● ocenia gospodarcze konsekwencje długości trwania okresu wegetacyjnego w różnych regionach Polski ● podaje skutki niedoboru wody w wybranych regionach kraju ● omawia główne typy genetyczne jezior ● omawia znaczenie przyrodnicze, społeczne i gospodarcze (w tym turystyczne) jezior i sztucznych zbiorników w Polsce ● ocenia stan środowiska przyrodniczego Bałtyku 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ocenia konsekwencje położenia fizycznogeograficznego, matematycznego i geopolitycznego Polski ● charakteryzuje na podstawie informacji z różnych Źródeł dowolny makroregion w Polsce ● opisuje na podstawie mapy tektoniczno-geologicznej Europy budowę geologiczną Polski na tle europejskich jednostek geologicznych ● omawia skutki orogenezy hercyńskiej w Europie ● wyjaśnia geologiczne uwarunkowania tworzenia się i występowania surowców energetycznych ● identyfikuje związki pomiędzy budową geologiczną Polski a głównymi cechami ukształtowania powierzchni ● porównuje ukształtowanie powierzchni w pasie nizin i pasie pojezierzy oraz wyjaśnia przyczyny tych różnic ● dokonuje na podstawie informacji z różnych Źródeł analizy zasobów wodnych w swoim regionie ● wyjaśnia, dlaczego północna część Polski ma większą jeziorność niż reszta kraju ● omawia działania, które przyczyniają się do poprawy środowiska przyrodniczego wód Bałtyku

<ul style="list-style-type: none"> wymienia na podstawie mapy największe sztuczne zbiorniki wodne w Polsce wyjaśnia znaczenie terminu <i>jeziorność</i> określa położenie Morza Bałtyckiego charakteryzuje linię brzegową Morza Bałtyckiego wskazuje na mapie główne zatoki, wyspy i cieśniny Morza Bałtyckiego 	<ul style="list-style-type: none"> omawia czynniki wpływające na temperaturę wód powierzchniowych Morza Bałtyckiego wskazuje najbardziej i najmniej zasolone rejony Morza Bałtyckiego 			
II. Ludność i urbanizacja w Polsce				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje aktualną liczbę ludności w Polsce wskazuje na mapie województwa i ich stolice wymienia województwa o wysokim i niskim współczynniku przyrostu naturalnego podaje cechy piramidy wieku i płci ludności Polski podaje aktualną wartość wskaźnika gęstości zaludnienia w Polsce wymienia na podstawie mapy gęstości zaludnienia regiony silnie i słabo zaludnione wymienia obszary o dodatnim i ujemnym współczynniku salda migracji wewnętrznych w Polsce wymienia największe skupiska Polonii na świecie posługuje się terminami: <i>aktywny zawodowo, bierny zawodowo, bezrobotny, stopa bezrobocia</i> wyjaśnia znaczenie terminu <i>współczynnik aktywności zawodowej</i> wymienia ekonomiczne grupy wiekowe ludności wymienia podstawowe jednostki osadnicze posługuje się terminem <i>wskaźnik urbanizacji</i> podaje nazwy największych miast Polski podaje przykłady aglomeracji monocentrycznych i policentrycznych w Polsce wymienia województwa wysoko i nisko zurbanizowane 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje przyczyny wyludniania się określonych regionów Polski wymienia poszczególne szczeble podziału administracyjnego Polski oblicza współczynnik przyrostu naturalnego porównuje na podstawie wykresu średnią długość życia Polek i Polaków podaje przyczyny zróżnicowania rozmieszczenia ludności w Polsce omawia zróżnicowanie przestrzenne współczynnika salda migracji wewnętrznych w Polsce podaje najważniejsze cechy migracji wewnętrznych w Polsce wymienia czynniki wpływające na aktywność zawodową ludności podaje różnice między miastem a wsią prezentuje na podstawie mapy tematycznej przestrzenne zróżnicowanie wskaźnika urbanizacji w Polsce wymienia główne funkcje miasta i podaje ich przykłady charakteryzuje osadnictwo wiejskie w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia na podstawie wykresu zmiany liczby ludności Polski analizuje zmiany liczby ludności w miastach i na wsiach omawia na podstawie mapy cechy podziału administracyjnego Polski analizuje na podstawie wykresu zmiany współczynnika przyrostu naturalnego ludności w Polsce podaje przyczyny starzenia się polskiego społeczeństwa wymienia główne bariery osadnicze na obszarze Polski omawia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce wyjaśnia zmiany kierunków migracji wewnętrznych w Polsce podaje główne kierunki współczesnych emigracji Polaków oblicza współczynnik przyrostu rzeczywistego analizuje na podstawie danych statystycznych strukturę zatrudnienia w Polsce porównuje strukturę zatrudnienia we własnym województwie ze strukturą zatrudnienia w Polsce określa przyczyny bezrobocia w Polsce omawia najważniejsze cechy sieci osadniczej Polski przedstawia czynniki rozwoju miast opisuje współczesne funkcje wsi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny zmian liczby ludności Polski w latach 1946–2019 omawia na podstawie mapy zmiany liczby ludności w poszczególnych województwach przedstawia konsekwencje zmian liczby ludności Polski przedstawia zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego według województw omawia przyczyny małej liczby urodzeń w Polsce omawia główne cechy struktury demograficznej Polski według płci i wieku omawia na podstawie map tematycznych wpływ czynników przyrodniczych i pozapryrodniczych na rozmieszczenie ludności w Polsce przedstawia pozytywne i negatywne skutki migracji zagranicznych Polaków analizuje przyrost rzeczywisty ludności Polski w przedziale czasowym porównuje na podstawie wykresu współczynnik aktywności zawodowej Polski z wartościami dla wybranych krajów wyjaśnia przyczyny zmian struktury zatrudnienia ludności Polski omawia zróżnicowanie przestrzenne stopy bezrobocia w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia przyczyny zmian liczby ludności w swoim województwie w XXI w. prognozuje skutki współczesnych przemian demograficznych w Polsce dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju wyjaśnia zmiany kształtu piramidy wieku i płci ludności Polski omawia skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsce opisuje przykłady wpływu ruchów migracyjnych na rozmieszczenie ludności w Polsce wykazuje zależność struktury zatrudnienia od poziomu rozwoju gospodarczego poszczególnych regionów w naszym kraju omawia sytuację na rynku pracy we własnej miejscowości (gminie, powiecie) określa wpływ przemian społeczno-gospodarczych na procesy urbanizacyjne i osadnictwo wiejskie w Polsce

			<ul style="list-style-type: none"> ● analizuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i podaje przyczyny jego zróżnicowania ● charakteryzuje czynniki wpływające na współczesne przemiany polskich miast ● omawia przyczyny zmian w osadnictwie wiejskim w Polsce 	
III. Gospodarka Polski				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● wymienia na podstawie mapy obszary o najkorzystniejszych warunkach dla rozwoju rolnictwa w Polsce ● wyjaśnia znaczenie terminu <i>rolnictwo ekologiczne</i> ● wymienia mocne i słabe strony rolnictwa ekologicznego ● podaje liczbę gospodarstw ekologicznych w poszczególnych województwach ● wyjaśnia znaczenie terminów: <i>system wolnorynkowy, prywatyzacja</i> ● wyjaśnia znaczenie terminu <i>innowacyjna gospodarka</i> ● wymienia najważniejsze rodzaje transportu w Polsce ● wyjaśnia znaczenie terminów: <i>węzeł transportowy, terminal transportowy</i> ● wymienia główne węzły i terminale transportowe w Polsce ● wymienia najważniejsze porty handlowe, pasażerskie i rybackie w Polsce ● wymienia towary przeładowywane w polskich portach handlowych ● wymienia walory przyrodnicze i kulturowe Polski ● wyjaśnia znaczenie terminu <i>infrastruktura turystyczna</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● przedstawia regionalne zróżnicowanie przyrodniczych warunków rozwoju rolnictwa w Polsce ● prezentuje na podstawie wykresu strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w Polsce ● omawia cechy systemu rolnictwa ekologicznego w Polsce ● porównuje na podstawie wykresu liczbę gospodarstw ekologicznych oraz powierzchnię ekologicznych użytków rolnych w Polsce ● omawia cechy polskiego przemysłu przed 1989 r. ● omawia zróżnicowanie przestrzenne gęstości dróg według województw w Polsce ● wskazuje na mapie Polski główne drogi wodne – rzeki, kanały ● wymienia warunki rozwoju transportu wodnego ● przedstawia cechy polskiej gospodarki morskiej ● wymienia polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> ● wymienia główne rodzaje zabytków kultury materialnej i niematerialnej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● omawia przyrodnicze i pozapryrodnicze czynniki rozwoju rolnictwa w Polsce ● analizuje udział i miejsce Polski w produkcji wybranych artykułów rolnych w Unii Europejskiej ● przedstawia przyczyny rozwoju rolnictwa ekologicznego ● podaje przyczyny przemian strukturalnych w przemyśle Polski po 1989 r. ● omawia zmiany zatrudnienia w przemyśle według sektorów własności w Polsce ● podaje przyczyny zmian w polskim transporcie ● omawia zróżnicowanie sieci kolejowej w Polsce ● charakteryzuje transport lotniczy w Polsce ● porównuje na podstawie mapy ruch pasażerski w polskich portach lotniczych ● omawia współczesne znaczenie morskich portów pasażerskich w Polsce ● omawia strukturę przeładunków w głównych portach handlowych Polski ● przedstawia czynniki warunkujące rozwój turystyki w Polsce ● prezentuje na podstawie mapy zagospodarowanie turystyczne w różnych regionach Polski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ocenia przyrodnicze warunki rozwoju rolnictwa we własnym regionie ● charakteryzuje wybrane regiony rolnicze w Polsce ● wskazuje cele certyfikacji żywności produkowanej w ramach systemu rolnictwa ekologicznego w Polsce ● charakteryzuje skutki przemian strukturalnych w przemyśle Polski po 1989 r. ● omawia na podstawie informacji z różnych Źródeł wartość nakładów na działalność badawczo-rozwojową oraz ich dynamikę w Polsce ● przedstawia przyczyny nierównomiernego rozwoju sieci kolejowej w Polsce ● omawia rolę transportu w krajowej gospodarce ● określa rolę transportu przesyłowego dla gospodarki Polski ● charakteryzuje przemysł stoczniowy w Polsce ● przedstawia stan rybactwa i przetwórstwa rybnego w Polsce ● omawia znaczenie infrastruktury turystycznej i dostępności komunikacyjnej dla rozwoju turystyki ● omawia rolę turystyki w krajowej gospodarce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● analizuje wpływ czynników przyrodniczych i pozapryrodniczych na możliwości przemian w rolnictwie Polski ● przedstawia pozytywne i negatywne skutki rozwoju rolnictwa ekologicznego w Polsce ● ocenia wpływ przystąpienia Polski do Unii Europejskiej na rozwój przemysłu w naszym kraju ● omawia znaczenie sieci transportu gospodarce kraju ● opisuje specjalizacje polskich portów morskich ● określa znaczenie lotnictwa w komunikacji krajowej i międzynarodowej ● wykorzystuje mapę do opisanie atrakcji turystycznych na wybranej trasie

			<ul style="list-style-type: none"> ● ocenia walory przyrodnicze i kulturowe dla rozwoju turystyki wybranego regionu w Polsce 	
IV. Stan Środowiska i jego ochrona w Polsce				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● wymienia Źródła zanieczyszczeń powietrza w Polsce ● podaje przyczyny powstawania smogu ● wymienia miasta w Unii Europejskiej najbardziej zanieczyszczone pyłami ● wymienia rodzaje odpadów stanowiące zagrożenie dla Środowiska ● wyjaśnia główne motywy ochrony przyrody w Polsce ● wymienia formy ochrony przyrody w Polsce ● podaje na podstawie danych statystycznych liczbę obiektów będących poszczególnymi formami ochrony przyrody 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● przedstawia wielkość emisji ważniejszych zanieczyszczeń powietrza w Polsce ● podaje przyczyny zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych ● wskazuje na mapie przykłady parków narodowych, krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● charakteryzuje na wybranych przykładach zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego w Polsce ● przedstawia konsekwencje emisji zanieczyszczeń powietrza ● wymienia przyczyny degradacji gleb ● opisuje walory wybranych parków narodowych ● wymienia proekologiczne działania na rzecz ochrony Środowiska przyrodniczego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● wymienia sposoby ograniczenia zanieczyszczenia atmosfery ● analizuje produkcję odpadów przemysłowych i komunalnych w Polsce według województw ● wyjaśnia różnice w sposobie ochrony przyrody w parkach narodowych i rezerwatach przyrody ● wymienia przykłady współpracy międzynarodowej na rzecz ochrony przyrody 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● wykorzystuje aplikację GIS do analizy stanu zanieczyszczenia powietrza w swoim regionie ● uzasadnia konieczność podejmowania globalnych działań na rzecz ochrony atmosfery ●